

ELBİSTAN REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

EDİTÖR

Okan DOĞAN
Ram Müdür Yrd.

HAZIRLAYANLAR:

Hakan AKAN
RPDH Bölüm Başkanı
Gülay ACINIKLI
Psikolojik Danışman
Zeynep ERAYMAN
Psikolojik Danışman

TASARIM

Zeynep
ERAYMAN
Psikolojik
Danışman

İHMAL VE İSTİSMAR

Değerli Okurlar!

Bu bültenin hazırlanmasındaki temel amaç; Psikolojik Danışmanların, öğretmenlerin ve ailelerin İHMAL ve İSTİSMAR ile ilgili bilgi edinmesini sağlamak ve korunma yolları konusunda kaynak oluşturmaktır. Bu konuda da sahada çalışan Psikolojik Danışmanlara, öğretmenlere ve ailelere yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bültenin hazırlanmasında emeği geçen öğretmen arkadaşlara teşekkür eder, keyifli okumalar dilerim .

Vefa BUĞDAY

RAM MÜDÜRÜ

İÇİNDEKİLER

İhmal Nedir?

Çocuk İstismarı Nedir?

Fiziksel İstismar

Duygusal İstismar

Cinsel İstismar

Çocuk İstismarı ve İhmalinin Nedenleri

Çocuğu İstismardan Korumak İçin Neler Yapılmalıdır?

10 Yaş Altı Çocukların İstismara Tepkileri

10 Yaş Üstü Çocukların İstismara Tepkileri

İstismarı Önleme Yöntemleri

İstismar Mağduru Çocuğa Yaklaşım Nasıl Olmalıdır?

Kaynakça

İHMAL NEDİR?

İhmal, çocuğa bakmakla yükümlü kimsenin çocuğun gelişimi için gerekli ihtiyaçları karşılamaması veya bu ihtiyaçları dikkate almamasıdır. Bu ihtiyaçlar sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma ve güvenli yaşam şartlarıdır.

Çocuk İstismarı Nedir?

0-18 yaş grubundaki çocuğun;
Sağlığını,
Fiziksel gelişimini,
Psiko-sosyal gelişimini
bilerek veya bilmeyerek olumsuz etkileyen her türlü harekete “ÇOCUK İSTİSMARI” denir.

Fiziksel İstismar

Çocuğun kaza dışı sebeple bir yetişkin tarafından yaralanması ve örselenmesidir
Bir tokattan başlayarak çeşitli aletlerin kullanılmasına kadar devam edebilir.
En yaygın rastlanılan ve belirlenmesi en kolay olan istismar tipidir.

Duygusal İstismar

Çocuğun gereksinim duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan yoksun bırakılarak psikolojik hasara uğratılmasıdır.

Tanımlanması en zor ancak en sık gerçekleşen istismar türüdür.

Duygusal İstismar Türleri

Aşağılama, yalnız bırakma

Korkutma, yıldırma

Aşırı baskı ve otorite kurma

Lakap takma, suça yöneltme

Sık sık eleştirme

Yaşının üstünde sorumluluklar bekleme

Kardeşler arasında ayırım yapma

Değer vermeme

Önemsememe

Küçük düşürme

Cinsel İstismar

Çocuğa yönelik cinsel haz duyma amacıyla;

Cinsel organlarına dokunulması ve/veya dokundurtulması

Teşhircilik yapılması

Cinsel uyarı ve doyum için kullanılması,

Pornografi gibi türlü suçlarda cinsel obje olarak kullanılması

Çocuğun yanında Pornografik görüntüler izlenmesi ve

izletilmesidir.

Çocuk İstismarı ve İhmalinin Nedenleri

Aileye yönelik sebepler:

İstismarın birçok nedeni vardır ama daha çok ailenin hayat standartlarındaki sıkıntıyla ilgilidir. Çünkü çocuk anne ve babasının yaşamıyla ilişki içerisindedir. Aile bütünlüğü bakımından sorunlu bir ortamda risk daha büyüktür.

Ekonomiye yönelik nedenler:

Araştırmalara göre istismarın görülme sıklığı artmıştır. Çocuğun yaş ve hizmetlerinin iyi verilmemesi, Yoksulluk çocuk istismarının

İç Gerginlik Nedenleri:

İhmal ve istismarda gerginlik durumu farklı şekilde gösterilebilir, aile büyüklerinin karakterleri, tutum ve davranışları, çocuğun kişilik yapısı birde ondan çok şey beklenilmesi gibi. Anne baba arasındaki tartışmalar, çocuğun yapamayacağını bildiği halde ondan iyisini isteme, ailenin kalabalık olması, başka kardeşlerinin olmaması,, anne babanın katı kuralları gibi durumlar gösterilebilir.

Çocuğu İstismardan Korumak İçin Neler Yapılmalıdır ?

Çocukları istismardan korumak için onlara gerekli özen ve ilgi gösterilmesi gerekmektedir. Onları istismardan korunmanın yolları şunlardır:

Onunla doğru iletişim kurun.

Onun ihtiyaçlarına ilgisiz kalmayın.

Yaşayacakları kötü durumlarda anne-babadan yardım istemeyi öğretin.

Çocuğun çevresinde olan kişilerle tanışın.

Öğretmenleri ile iş birliği içinde olun.

Ona istismarın her türüsünün yanlış olduğunu söyleyin.

İstismara uğradıklarında neler yapılması gerektiğini yani kimlere bildirmesi gerektiğini söyleyin.

10 yaş altı çocukların istismara tepkileri

Kendi yaş ve gelişim düzeyine uygun olmayan cinsel bilgiye sahip olması.
Resimlerinde, oyunlarında ve davranışlarında cinsel içerikli temaların olması.
Sık ve ortalık yerde yapılan aşırı mastürbasyon.
Konuşmasında cinsel içerikli sözcüklerin sık kullanılması.
Yalnız kalmak istememe, uyku sorunları, enürezis, enkoprezis ve diğer regresif belirtiler.
Kendini yaralayıcı ya da risk alıcı davranışlar, dürtüsellik, dikkat dağınıklığı, konsantrasyon güçlüğü.
Fobik kaçınmalar (örn. İstismarcı ile aynı cinsiyetteki tanıdıklarından korku).
Özellikle erkek çocuklarda daha sık olarak yangın çıkarma davranışı.
Ailede rol değişimi, erken olgunlaşma.
Okul ve arkadaş ilişkilerinde sorunlar.
Ani davranış değişiklikleri.

10 yaş üstü çocukların istismara tepkileri

Büyük çocuklarda sosyal gelişim nedeniyle açık cinsel uğraşlar azdır.

Cinsel istismara uğramış ergenlerde rastgele cinsel ilişkiye girme davranışı ve tekrarlayan istismarlara maruz kalma riski vardır.

Yeme bozuklukları.

Kendini yaralayıcı davranışlar, intihar girişimleri.

Depresyon, sosyal geri çekilme. -

Suçta yönelme.

Ailede rol değişimi, erken olgunlaşma.

Okul ve arkadaş ilişkilerinde sorunlar.

Ani davranış değişiklikleri.

İstismarı Önleme Yöntemleri

- a. Birincil önleme; amacı istismar konusunda geniş çapta çocukları, ebeveynleri ve toplumu eğitmektir. Çocuklar için birincil önlemenin ana odağı, çocuğun çocuk istismarını tanımasını, istismarla başetmesini ve istismarı bildirmesini amaçlayan çocuk-merkezli, sınıf-merkezli programlardır.
- b. İkincil önleme yöntemleri, yüksek risk altındaki bireylerdeki istismar potansiyelini artıran risk etmenlerinin azaltılmasını amaçlamaktadır. Söz gelimi, bu programlar madde kullanımı olan veya yüksek düzeyde riskli davranışlar sergileyen çocuklara uygulanmaktadır.
- c. Üçüncül önleme yöntemi ise istismar gerçekleştikten sonra çocuğun tekrar istismara uğrama riskine yönelik yapılacak müdahaleleri içermektedir. Örneğin, alanyazında cinsel istismar mağdurlarının tekrarlanan cinsel istismar oranlarının yüksek olduğu bildirilmektedir. Bu önleme türünde mağdur çocukların tedavisine odaklanılıp, tekrar istismara maruz kalmalarına yol açan psikososyal faktörlere müdahale edilmektedir.

İstismar mağduru çocuğa yaklaşım nasıl olmalı?

- Onun yanında olduğunuzu, onu önemsedığınızı hissettirin. Çünkü onlar kendilerini önemseyen ve kulak verenlere daha rahat söylerler.**
- Çocuğun yanınızda bulunmadığı zamanlarda, tedirgin olmamanız gerekir. Çoğunlukla aile büyükleri bu duruma karşı tepki verirler buda onu kendini suçlama hissine yöneltir.**
- Onu eleştirmek yerine yanında olduğunuzu yansıtın.**
- Onun size anlatmasının büyük bir şey olduğunu söyleyin ve söylemlerine önem verdiğinizi aktarın.**
- İstismar olayında kendisinin bir suçunun olmadığını belirtin. Çünkü onlar kendilerinin yanlış olduğunu düşünürler ve bu durumdan çekinirler.**
- Onun yanında olacağınızı ona hissettirin ve bir daha olmayacağını ona söyleyin.**
- Bu durumda olan başka kişilerinde olduğunu sadece kendisinin olmadığını ona söyleyin.**
- Ona bu konu hakkında suçlamalarda bulunmayın.**
- Anlatmak isterse onu sonuna kadar dikkatle özenle dinleyin anlatmak istemediği takdirde üstüne gitmeyin.**

Öğrencilerin, gün içinde ebeveynlerinden bile daha uzun süre öğretmenleriyle zaman geçirdiği düşünüldüğünde, istismarı önleme çalışmalarında muhakkak okullar yer almalıdır. Öğrencilerin okul psikolojik danışmanı ile ve öğretmenleriyle yakın ilişkilerinin olması, sorunlarını onlara anlatabiliyor olmaları ile okul psikolojik danışmanının ve öğretmenlerinin çocuklardaki davranış değişikliklerini fark edebilmeleri ve bildirim yapma zorunluluklarının olması gibi nedenler, çocuk istismarını belirlemede ve önlemede okul psikolojik danışmanlarının ve öğretmenlerin rollerinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin çocuklara ve ailelerine istismarı önleme konusunda eğitim verme imkânlarının bulunması çocukları korumada önemli bir fırsattır. Çocuk istismarını ve ihmali önlemede öğretmenler için belirtilen bütün sorumluluklar okul psikolojik danışmanları için de geçerlidir. Bunlara ek olarak, okul psikolojik danışmanlarının çocuğun ruh sağlığının korunması açısından başka sorumlulukları da bulunmaktadır. Bu sorumlulukların başında çocukların istismara uğramaması için tüm öğrencilere, ailelere ve diğer okul çalışanlarına önleyici faaliyetlerde bulunmak, istismara ve ihmale maruz kalma riski yüksek olan çocukları izlemek, onlara özgü önleyici faaliyetlerde bulunmak ve ilgili sosyal destek mekanizmaları ile bağlantı kurarak bireysel ve ailesel risk faktörlerini azaltmaktır. Bir öğrencinin istismara uğrama durumunda ise sorumlulukları krize müdahale etmek ve okulda yaşanması muhtemel olumsuz olayları (örn., intihar, etiketlenme) önlemek, çocukta oluşabilecek ikincil travma maruziyetinin önlenmesini ve eğitimsel ve ruhsal yönden olaydan en az etkilenmesini sağlamaktır. Öğrencinin olaydan en az etkilenmesi için de yapması gerekenler; çocuğun terapötik destek ihtiyacını belirlemek, eğitimi doğrultusunda terapötik müdahalede bulunmak ve psikiyatrik destek alan çocuklarda hastane-okul işbirliğini kurmaktır.

Okul psikolojik danışmanları, çocuk istismarını ve ihmali önleme amacıyla da çocuklara, ebeveynlere, okul personeline ve mümkün olduğu durumlarda da topluma her yıl bu konuda eğitimler düzenlenmesi yararlı olacaktır. Çocuk odaklı önleme programlarının çocukların, istismar olan ve olmayan durumları ayırabilmesini, bilgi düzeylerini artırmasını, kişisel güvenlik becerilerini ilerletmesini ve ikincil kazanç olarak da çocukların istismarı bildirmelerini sağlayıcı eğitimler verebilirler.

KAYNAKÇA

Turhan, E. Sangün, Ö, & İnandi, T. (2006). Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi, *Sted*, 9, 153-157

Aral N., Gürsoy F.(2001). Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmali ve İstismarı, *Milli Eğitim Dergisi*, 151

https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/05104328_1.Yocuk_Yhmal_ve_Ystismar_Y_HakkYnda_Genel_Bilgi.pdf

ALPARSLAN, Ahmet Hamdi (2014), “Çocukluk Döneminde Cinsel İstismar“ *Kocatepe Tıp Dergisi*, C.15, S.2, ss. 194-201.

CAN ÖZCAN, Meltem (2010).“ İstismar ve ihmal çocuklar üzerindeki fiziksel ve psikolojik etkilerinin incelenmesi“ *Atatürk Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.

OFSET, Berkay (2008), “Çocuk ihmali ve istismarını önleme öğretmenler ve aileler için eğitim kılavuzu” *İnsan Hakları Derneği* , ss. 1-76.

OFSET, Berkay (2008), “ Çocuk ihmali ve istismarını önleme öğretmenler ve aileler için eğitim kılavuzu“ *İnsan Hakları Derneği* , ss. 1-76

<http://elbistanram.meb.k12.tr>

Tel: 0344 412 02 27

Köprübaşı Mah. Ceyhan Cami sk. No:23 Kat:1/2

ELBİSTAN/KAHRAMANMARAŐ